

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної служби України з
нагляду за забезпеченням безпеки
авіації

15.03.2005 № 188

Зареєстроване Міністерством юстиції
України 29.06.2005 за № 697/10977

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СЛУЖБУ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОГО СУБ'ЄКТА

1. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблено відповідно до вимог Повітряного кодексу України, Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації, затвердженої Законом України, та на виконання пункту 3 Плану заходів організаційного забезпечення виконання Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.06.2004 за № 360-р, та інших нормативно-правових актів з цих питань.

1.2. Положення регламентує основні завдання, функції, права, структуру та організацію діяльності служби авіаційної безпеки.

1.3. Положення є обов'язковим для авіаційних суб'єктів незалежно від форми власності і підпорядкованості, які на підставі цього Положення розробляють свої положення про службу авіаційної безпеки.

2. Терміни та їх визначення

Терміни, що застосовуються в цьому Положенні, уживаються в такому значенні:

авіаційна безпека – комплекс заходів, а також людські та матеріальні ресурси, призначені для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання в її діяльність;

авіаційний персонал – це особовий склад авіаційного підприємства, організації, підрозділу, навчального закладу, який складається з авіаційних спеціалістів за професійною ознакою;

авіаційний суб'єкт - авіаційне підприємство, аеропорт, аеродром, експлуатант;

акт незаконного втручання – протиправні дії, пов'язані з посяганням на нормальну і безпечну діяльність авіації і авіаційних об'єктів, внаслідок яких сталися нещасні випадки з людьми, майнові збитки, захоплення чи викрадення повітряного судна або такі, що створюють ситуацію для таких наслідків;

служба авіаційної безпеки – юридична особа або спеціальний підрозділ авіаційного суб'єкта, діяльність якого пов'язана із забезпеченням авіаційної безпеки і який виконує функції його захисту від актів незаконного втручання, інших протиправних дій на його безпечну, нормальну діяльність.

Інші терміни в цьому Положенні мають значення, визначені в Державній програмі авіаційної безпеки цивільної авіації.

3. Основні завдання служби авіаційної безпеки

Служба авіаційної безпеки створюється авіаційним суб'єктом з метою здійснення заходів із забезпечення захисту, охорони та безпеки пасажирів, членів екіпажу, авіаційного персоналу, повітряних суден, об'єктів авіаційного суб'єкта та об'єктів радіонавігаційного забезпечення незалежно від їх форм власності та підпорядкованості.

Основними завданнями служби є:

організація та проведення контролю на безпеку членів екіпажу повітряних суден, пасажирів, їх ручної поклажі, багажу, вантажу та бортових припасів, у т.ч. бортового харчування, кур'єрських і поштових відправлень;

охорона повітряних суден та об'єктів авіаційного суб'єкта, їх захист від актів незаконного втручання;

організація та контроль за пропуском і внутрішнім об'єктовим режимом авіаційного суб'єкта, а в міжнародних аеропортах - у секторах контрольованої зони, визначених наказом керівника авіаційного суб'єкта за погодженням керівників підрозділів прикордонного та митного контролю в аеропорту;

урегулювання кризової ситуації, припинення акта незаконного втручання, іншого протиправного посягання на нормальну, безпечну діяльність цивільної авіації.

4. Служба авіаційної безпеки відповідно до покладених завдань:

4.1. Забезпечує належний рівень авіаційної безпеки шляхом виконання вимог законодавства, державних норм, правил і процедур, а також програми авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта щодо захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання.

4.2. Проводить:

контроль на безпеку членів екіпажів повітряних суден, пасажирів, їх ручної поклажі, багажу, вантажу, кур'єрських і поштових, відправлень та бортових припасів, у тому числі бортового харчування, використовуючи при цьому технічні засоби контролю на безпеку, фізичний огляд та особистий контроль з метою виявлення предметів і речовин, заборонених до перевезення повітряним судном згідно з технологією, затвердженою керівником авіаційного суб'єкта відповідно до Інструкції з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України, затвердженої наказом Державіаслужби від 28.09.2004 № 81 та зареєстрованої Міністерством юстиції України 07.12.2004 за № 1555/10154, Віденською конвенцією про консульські зносини від 24.04.1963 (ратифікована 23.03.89), а також Віденською конвенцією про дипломатичні зносини № 1138 (ратифікована 21.03.64);

повторний контроль пасажирів, їх ручної поклажі та багажу в разі надходження достовірної інформації про прибуття до аеропорту транзитного повітряного судна з аеропорту, у якому неналежним чином проводився контроль на безпеку.

4.3. Супроводжує разом з агентом авіаперевезень та співробітником лінійного відділу органів внутрішніх справ в аеропорту (у разі необхідності) пасажирів від місця чекання стерильної зони до повітряного судна згідно з технологією, розробленою на підставі Правил супроводження в контрольованих зонах авіапідприємств матеріальних цінностей і пасажирів, затверджених спільним наказом Укрвіатрансу та Міністерства внутрішніх справ України від 11.06.96 № 168/397 і зареєстрованих Міністерством юстиції України 28.06.96 за № 334/1359 .

Пасажири та матеріальні цінності міжнародних рейсів обслуговуються згідно з вимогами Типової технологічної схеми пропуску через державний кордон автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2003 № 1989.

4.4. Забезпечує виключення контактів пасажирів, які пройшли контроль на безпеку, з особами, які не пройшли такого контролю, у тому числі з авіаційним персоналом, який не має відношення до обслуговування даного рейсу.

4.5. Організовує технічне обслуговування та ремонт обладнання технічних засобів безпеки.

4.6. Захищає контрольовані, стерильні зони та зони обмеженого доступу підрозділами воєнізованої охорони із застосуванням технічних засобів охорони.

4.7. Охороняє озброєними підрозділами воєнізованої охорони повітряні судна, у тому числі повітряні судна авіації загального призначення, склади паливо-мастильних матеріалів, інші важливі об'єкти та розміщене на них майно авіаційного суб'єкта.

4.8. Забезпечує безпеку та збереження від розкрадань у контрольованій зоні авіаційного суб'єкта, зонах обмеженого доступу, що охороняються, вантажу, багажу, пошти, бортових припасів, а також майна юридичних та фізичних осіб, яке було прийнято до перевезення повітряними суднами чи під охорону.

4.9. Організовує збереження, прийняття та перевезення зброї, боєприпасів згідно з Інструкцією про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту, затвердженою наказом Державіаслужби від 18.03.2005 № 199 та зареєстрованою в Міністерстві юстиції 11.04. 2005 за № 378/10658.

4.10. Здійснює контроль за станом огорожі периметра аеродрому, особливо важливих об'єктів, за належним функціонуванням систем охоронної сигналізації та освітленням об'єктів охорони.

4.11. Здійснює контроль за виконанням персоналом та відвідувачами встановленої керівником авіаційного суб'єкта пропускної системи заходів щодо впорядкування пропускного і внутрішнього об'єктового режиму, з виготовлення, видачі, обліку та контролю за використанням ними перепусток для входу та перебування в секторах контрольованої зони авіаційного суб'єкта.

В аеропортах, де відкриті пункти пропуску через державний кордон система заходів щодо впорядкування пропускного та внутрішнього об'єктового режиму вводиться в секторах контрольованої зони, визначених наказом керівника авіаційного суб'єкта за погодженням керівників підрозділів прикордонного та митного контролю в аеропорту.

4.12. Здійснює санкціонований допуск до (з) контрольованої зони авіаційного суб'єкта авіаційного персоналу, відвідувачів, а також транспортних засобів.

4.13. Здійснює контроль за доступом до повітряних суден, пересуванням транспортних засобів, персоналу і пасажирів на пероні та в інших місцях контрольованої зони.

4.14. Бере участь у проведенні передпольотних, післяпольотних та спеціальних оглядів повітряних суден.

4.15. Бере участь у проведенні службових розслідувань за фактами вчинення, спроб вчинення актів незаконного втручання, невиконання вимог авіаційної безпеки будь-якою фізичною або юридичною особою з оформленням відповідних документів за результатами таких розслідувань.

4.16. Готує персонал служби авіаційної безпеки до дій щодо врегулювання кризової ситуації згідно з розробленими планами шляхом проведення відповідних тренувань та реалізує ці плани в разі виникнення кризових ситуацій у межах контрольованої зони.

4.17. Узгоджує проекти договорів (угод) між експлуатантом, замовником, орендарем повітряного судна щодо відповідальності сторін за дотриманням авіаційної безпеки стосовно пасажирів, членів екіпажу повітряного судна, ручної поклажі, багажу, вантажу, бортових припасів, кур'єрських і поштових відправлень тощо.

4.18. негайно повідомляє керівника авіаційного суб'єкта, відповідний орган Служби безпеки України та орган державного управління діяльністю цивільної авіації про події, що впливають на зростання рівня загрози безпеці

цивільної авіації, підвищують ризик створення кризової ситуації, а також про вчинення акта незаконного втручання.

4.19. Подає щороку та щокварталу до органу державного управління діяльністю цивільної авіації звіт про результати роботи служби.

4.20. Відповідає за доступ осіб до контрольованої зони авіаційного суб'єкта.

4.21. Контролює вхід та вихід зі стерильної зони.

4.22. Організовує навчання та підготовку персоналу служб авіаційної безпеки згідно з вимогами Програми підготовки авіаперсоналу в галузі авіаційної безпеки, затвердженої наказом Міністерства транспорту України від 17.02.2003 № 109 та зареєстрованої Міністерством юстиції України 17.04.2003 за № 310/7631.

5. Служба авіаційної безпеки має право:

5.1. Безперешкодно входити на територію об'єктів та в приміщення підприємств і організацій, розташованих на території авіаційного суб'єкта, у будівлі та споруди, що йому належать, а також на борт повітряних суден незалежно від їх форм власності для проведення огляду з метою забезпечення авіаційної безпеки.

В аеропортах, де відкриті пункти пропуску через державний кордон України, у режимних зонах прикордонного та митного контролю, у службових приміщеннях, а також де знаходяться товари під митним контролем, заходи щодо забезпечення авіаційної безпеки здійснюються за погодженням керівників відповідних підрозділів в аеропорту.

5.2. Вимагати виконання персоналом авіаційних суб'єктів, орендарями, іншими фізичними і юридичними особами в контрольованій зоні правил авіаційної безпеки, передбачених Програмою авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта, іншими нормативно-правовими актами з авіаційної безпеки, а також угодами, укладеними між суб'єктами авіаційної діяльності, орендарями, іншими юридичними особами, що базуються на одній території.

5.3. Здійснювати:

- контроль на безпеку членів екіпажів повітряних суден, пасажирів, їх ручної поклажі, багажу, вантажу, кур'єрських і поштових відправлень, бортових припасів і бортового харчування як за допомогою технічних засобів, так і шляхом фізичного огляду згідно з технологією, затвердженою керівником авіаційного суб'єкта;

- особистий контроль на безпеку пасажирів, членів екіпажів (при проведенні контролю на безпеку), авіаційного персоналу та громадян (при вході до контрольованої зони);

- контроль на безпеку дипломатичної пошти та консульських валіз згідно з вимогами, передбаченими Державною програмою авіаційної безпеки цивільної авіації, Віденською конвенцією про консульські зносини від 24.04.1963 (ратифікована 23.03.89), а також Віденською конвенцією про дипломатичні зносини № 1138 (ратифікована 21.03.64);

- повторний контроль на безпеку пасажирів, їх ручної поклажі, багажу, вантажу у випадках, передбачених Державною програмою авіаційної безпеки цивільної авіації;

- огляд транспортних засобів з метою вилучення предметів, заборонених для ввезення до контрольованої зони авіаційного суб'єкта;

- передпольотний, післяпольотний та спеціальний огляди повітряних суден.

Застосовувати спеціальне обладнання і технічні засоби забезпечення авіаційної безпеки для виявлення зброї, вибухових речовин, предметів, пристроїв, заборонених для перевезення повітряним транспортом, а також заборонених для ввезення до контрольованої зони авіаційного суб'єкта.

5.4. Вилучати предмети, заборонені до перевезення повітряним транспортом або до ввезення в контрольовану зону авіаційного суб'єкта у персоналу, громадян, членів екіпажів і пасажирів під час проведення контролю на безпеку.

5.5. Не допускати до посадки в повітряне судно пасажирів та членів екіпажів при відмові від проведення контролю на безпеку або пред'явлення для такого контролю ручної поклажі та багажу.

5.6. Не допускати до завантаження у повітряне судно багажу, вантажу, кур'єрських, поштових відправлень, бортових припасів, бортового харчування при відмові відправником від проведення контролю на безпеку.

5.7. Вимагати (при необхідності) документи, що посвідчують особу, від усіх осіб при здійсненні контролю на безпеку, при вході до контрольованої зони та в межах контрольованої зони авіаційного суб'єкта.

5.8. Затримувати (з дотриманням вимог особистої безпеки та Конституції України):

- осіб, які незаконно проникли до контрольованої зони авіаційного суб'єкта, та передавати їх в установленому порядку до правоохоронних органів;

- автотранспорт при в'їзді до (з) контрольованої зони авіаційного суб'єкта при відсутності перепусток на транспортний засіб або в осіб, які в ньому перебувають, а також при відсутності відповідних документів на право вивезення вантажу або винесення матеріальних цінностей за межі контрольованої зони;

- виконання рейсів повітряними суднами для проведення додаткових заходів безпеки при одержанні з будь-яких джерел повідомлення про загрозу безпеці виконання польоту – у порядку, установленому керівництвом авіаційного суб'єкта;

- порушників вимог авіаційної безпеки для складання протоколу про адміністративні правопорушення та накладення адміністративного стягнення начальником загону (окремої команди) воєнізованої охорони авіаційного суб'єкта згідно з вимогами ст. 228 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення на повітряному транспорті, затвердженої наказом Міністерства транспорту України від 23.12.2002 № 911 та зареєстрованої Міністерством юстиції України 17.01.2003 за № 39/7360.

5.9. Проводити фізичний огляд затриманих осіб, речей, поклажі та багажу що є при них, огляд транспортних засобів, а також вилучати предмети, якщо вони можуть становити загрозу цивільній авіації.

5.10. Вимагати від персоналу та громадян надання усних або письмових пояснень за фактами порушень вимог авіаційної безпеки в межах контрольованої зони авіаційного суб'єкта.

5.11. Брати участь, у межах компетенції, у проведенні службових розслідувань актів незаконного втручання у діяльність цивільної авіації, інших порушень авіаційної безпеки в межах контрольованої зони згідно з наказом державного органу управління діяльністю цивільної авіації.

5.12. Використовувати звукозаписувальні засоби та пристрої для фіксації телефонних номерів абонентів у диспетчерських, довідкових службах та в найбільш важливих об'єктах авіаційного суб'єкта з метою ефективної боротьби з анонімними телефонними загрозами терористичного спрямування.

5.13. Виконувати інші заходи і дії, передбачені Програмою авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта, розробленою на підставі нормативно-правових актів уповноваженого органу з питань регулювання діяльністю цивільної авіації.

5.14. Здійснювати взаємодію з підрозділами прикордонного, митного контролю, а також лінійним відділом міліції, що перебувають на території авіаційного суб'єкта, під час виконання завдань, покладених на службу авіаційної безпеки.

6. Структура служби авіаційної безпеки

6.1. Структура служби авіаційної безпеки розробляється і затверджується керівником авіаційного суб'єкта згідно з Правилами сертифікації служб авіаційної безпеки в Україні, затвердженими наказом Укравіатрансу від 05.01.96 № 1 та зареєстрованими Міністерством юстиції України 24.01.96 за № 35/1060.

6.2. Чисельність працівників служби авіаційної безпеки визначається штатним розкладом, затвердженим керівником авіаційного суб'єкта.

6.3. Чисельність працівників підрозділу контролю на безпеку, обумовлена технологією контролю на безпеку, затвердженою керівником авіаційного суб'єкта.

6.4. Чисельність працівників підрозділу воєнізованої охорони обумовлена розрахунком:

на один добовий пост – 2 одиниці у зміну чи 8 одиниць на 4 зміни караулу;

на один тимчасовий пост (нічний або денний) – 4 одиниці на 4 зміни караулу.

6.5. В аеропортах з малим обсягом перевезень функції декількох підрозділів служби авіаційної безпеки можуть бути об'єднані в одному (наприклад; контроль на безпеку і супроводження пасажирів, охорона повітряних суден і контроль доступу та інше).

6.6. Керівник авіаційного суб'єкта, який є власником аеродрому, створює службу авіаційної безпеки в повному складі, передбаченому Правилами сертифікації служб авіаційної безпеки в Україні.

6.7. Керівники експлуатантів повітряних суден з метою посилення заходів забезпечення авіаційної безпеки свого підприємства можуть створювати власні підрозділи, діяльність яких регулюється цим Положенням та відповідними

договорами зі службою авіаційної безпеки аеропорту базування, погодженими керівником авіаційного суб'єкта на території якого базуються їх повітряні судна.

7. Керівництво службою авіаційної безпеки

7.1. Орган державного управління діяльністю цивільної авіації здійснює контроль за діяльністю служб авіаційної безпеки авіаційних суб'єктів.

7.2. Керівник авіаційного суб'єкта відповідає за стан авіаційної безпеки і створює належні умови роботи працівникам служби авіаційної безпеки.

7.3. Керівництво службою авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта здійснює заступник керівника з авіаційної безпеки, який підпорядкований керівнику авіаційного суб'єкта, призначений їм на посаду за згодою з органом державного управління діяльністю цивільної авіації.

Заступнику керівника авіаційного суб'єкта з авіаційної безпеки підпорядкований весь персонал авіаційного суб'єкта з питань авіаційної безпеки.

На заступника керівника авіаційного суб'єкта з авіаційної безпеки покладаються обов'язки з виконання програми авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта.

7.4. Права, обов'язки та відповідальність заступника керівника авіаційного суб'єкта з авіаційної безпеки визначені в посадовій інструкції, затвердженій його керівником.

7.5. Начальник служби авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта підпорядкований заступнику керівника з авіаційної безпеки і призначається на посаду за його поданням керівником авіаційного суб'єкта. Йому підпорядкований особовий склад служби авіаційної безпеки.

7.6. У керівника авіаційного суб'єкта з малим об'ємом авіаперевезень заступник керівника з авіаційної безпеки за сумісництвом може виконувати обов'язки начальника служби авіаційної безпеки.

8. Персонал служби авіаційної безпеки

8.1. Служба авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта комплектується з громадян України віком на день прийняття від 18 (від 21 - для виконання функцій, пов'язаних із застосуванням зброї) до 50 років, які мають освіту: вищу спеціальну – для керівного складу, середню – для особового складу служби авіаційної безпеки, які придатні за станом здоров'я для виконання функцій, передбачених цим Положенням.

8.2. З метою якісного підбору персоналу вповноважені особи авіаційного суб'єкта організують перевірку кандидатів у порядку, визначеному законодавством за напрямками:

- за попереднім місцем роботи чи навчання;
- у правоохоронних органах;
- за станом здоров'я;
- у пунктах наркологічного контролю.

8.3. Для особового складу служби авіаційної безпеки України встановлюються посади: інструктор, оператор технічних засобів контролю на безпеку, контролер контрольно-пропускного пункту, стрілець, водій.

8.4. Працівники служби авіаційної безпеки повинні мати професійну та фізичну підготовку, яка відповідає умовам несення служби з охорони об'єктів, у тому числі в нічний час.

8.5. На посади, пов'язані із застосуванням вогнепальної зброї, приймаються громадяни, які пройшли службу у Збройних Силах або інших військових формуваннях України.

8.6. Кандидати на роботу в службі авіаційної безпеки авіаційного суб'єкта проходять первинну підготовку з питань авіаційної безпеки та випробування, строк якого не може перевищувати одного місяця.

8.7. Персонал, пов'язаний з виконанням робі із забезпечення авіаційної безпеки повинен бути сертифікованим у встановленому законодавством порядку.

8.8. Регулярну підготовку з питань авіаційної безпеки проходять такі категорії авіаперсоналу: заступники керівників авіаційних суб'єктів з авіаційної безпеки, начальники служб авіаційної безпеки та їх структурних підрозділів, начальники змін, інспектори, інструктори, начальники підрозділів воєнізованої охорони та їх заступники, начальники варті воєнізованої охорони, особовий склад, який виконує функції контролю на безпеку пасажирів, членів екіпажів повітряних суден, ручної поклажі, багажу, вантажу та бортових припасів, а також функції контролю доступу до авіаційних суб'єктів, патрулювання, охорони повітряних суден та об'єктів цивільної авіації відповідно до Програми підготовки авіаційного персоналу в галузі авіаційної безпеки, затвердженої наказом Міністерства транспорту України від 17.02.2003 № 109 та зареєстрованої Міністерством юстиції України 17.04.2003 за № 310/7631

9. Організація роботи служби авіаційної безпеки

9.1. Служба авіаційної безпеки має право виконувати роботи із забезпеченням авіаційної безпеки тільки при наявності відповідного сертифіката.

9.2. Сертифікацію служби авіаційної безпеки здійснює орган державного управління діяльністю цивільної авіації у встановленому законодавством порядку.

9.3. Для виконання завдань і функцій, передбачених цим Положенням, авіаційний персонал служби авіаційної безпеки забезпечується засобами зв'язку, спеціальними технічними засобами, радіофікованим автотранспортом та форменим одягом.

9.4. Служба авіаційної безпеки під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими авіаційними суб'єктами та їх службами, підрозділами Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Міністерства з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державної прикордонної служби України, Державної митної служби України, які в порядку, установленому планом авіаційного суб'єкта щодо врегулювання кризових ситуацій в

контрольованій зоні та інструкцією про взаємодію, надають допомогу в захисті цивільної авіації від актів незаконного втручання.

9.5. Організація робочого часу, відпочинку, умов праці та оплати здійснюється відповідно до законодавства про працю і визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку.

9.6. Здійснення контролю за виконанням вимог цього Положення покладається на орган регулювання діяльністю цивільної авіації. Нагляд за додержанням законності в діяльності служб авіаційної безпеки здійснюють органи прокуратури України.

9.7. Пенсійне забезпечення працівників служби авіаційної безпеки здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

10. Страхування

Працівники служби авіаційної безпеки страхуються як авіаційний персонал від нещасних випадків на загальних підставах відповідно до чинного законодавства України.

Начальник управління авіаційної
безпеки

О.М. Сутулинський